

Handlingsplan för länsöverkan inom området digitalisering i Socialtjänsten Örebro län 2023-2025

Version: 2

Handlingsplan för länsamverkan inom området digitalisering i Socialtjänsten Örebro län 2023-2025

2023-04-14

Innehåll

1.	Sammanfattning	4
2.	Inledning.....	4
3.	Bakgrund nationell nivå	4
3.1	Utveckling i en digital tid - strategi för grundläggande förutsättningar	4
3.1.1	Effektmål	5
3.1.2	Målområde 1, Ledning, styrning och organisation.....	6
3.1.3	Målområde 2, Arkitektur och säkerhet.....	6
3.1.4	Målområde 3, Informationsförsörjning och digital infrastruktur	6
3.1.5	Målområde 4, Sammanhållen digital service.....	6
3.2	Nära vård	6
4.	Bakgrund regional nivå.....	7
4.1	Regional utvecklingsstrategi.....	7
4.2	Målbild Nära vård	7
4.3	LIKA-värdering	7
5.	Vinster med samverkan.....	8
6.	Inriktningsmål	9
6.1	Målområde 1, Ledning, styrning och organisation.....	9
6.2	Målområde 2, Arkitektur och säkerhet.....	9
6.3	Målområde 3, Informationsförsörjning och digital infrastruktur	9
6.4	Målområde 4, Sammanhållen digital service.....	10
7.	Samordning och styrning av handlingsplanen	10
	Begreppsförklaringar	11

1. Sammanfattning

Den demografiska utvecklingen utmanar svensk välfärd. Kommunerna är mitt i en förändringsresa för att tillhandahålla välfärd på helt nya och smartare sätt. Största delen av förändringsarbetet sker hos respektive huvudman som ständigt måste utveckla och vässa kompetens och välfärdsleverans. Regional utveckling är ett stöd i kommunernas utvecklingsarbete genom att skapa förutsättningar för samverkan, vara en plattform för att samla och sprida bästa tillgängliga kunskap och beprövad erfarenhet, stödja systematiskt förbättringsarbete och implementering, stödja kompetensutveckling samt utgöra kopplingen mellan den lokala nivån och den nationella nivån.

2. Inledning

Digitaliseringen är den enskilt största förändringsfaktorn i vår tid och påverkar hela samhället. Digitalisering ska förstås som arbetssätt, processer och beteenden som förändras i snabb takt med stöd eller på grund av ny teknik och datadriven utveckling. Digitalisering medför också möjligheter för individer, verksamheter och system att inhämta, utbyta och analysera information på helt nya sätt. Det krävs därför ett gemensamt grepp för att lösa vår tids utmaningar på ett hållbart sätt, där få områden enbart kan lösas lokalt¹. För att ta vara på den digitala utvecklingen till fullo behövs en ökad samordning och samverkan mellan kommuner, regioner, myndigheter och näringsliv. Denna handlingsplan beskriver hur socialförvaltningarna i Örebro län ska samverka inom området digitalisering åren 2023-2025.

3. Bakgrund nationell nivå

3.1 Utveckling i en digital tid - strategi för grundläggande förutsättningar

SKR:s strategi ”Utveckling i en digital tid - strategi för grundläggande förutsättningar”² är en omarbetad version av ”Handlingsplan 2017-2025: Förutsättningar för digital utveckling i kommuner och regioner”³. Vidare förhåller sig strategin till de 13 grundläggande principerna i *Svenskt ramverk för digital samverkan*⁴, som i sin tur utgår från principer i EU:s ramverk *European*

¹ 2 Agenda 2030 och Sverige: Världens utmaning – världens möjlighet, Agenda 2030-delegationen baserat sig på SOU 2019:13

² Utveckling i en digital tid- en strategi för grundläggande förutsättningar, SKR

³ Handlingsplan 2017-2025 Förutsättningar för digital utveckling i kommuner och regioner

⁴ Svenskt ramverk för digital samverkan, DIGG

Interoperability Framework (EIF) ⁵ En omarbetning av handlingsplanen har utförts under 2018 och 2019. Revideringen har bland annat tagit utgångspunkt i resultatet av det prioriteringsarbete som representanter för kommuner och regioner gjorde under 2018.

Strategins syfte är att skapa en gemensam riktning för kommuner, regioner och SKL-koncernen om grundläggande förutsättningar för utveckling i en digital tid.

3.1.1 Effektmål

Strategin har två effektmål. Det första är att bidra till att alla verksamheters mål och visioner exempelvis inom vård, skola och omsorg, uppnås. Det andra är att etableringen av grundläggande förutsättningar för utveckling i en digital tid leder till ökad effektivitet och innovation inom välfärden.

Verksamheternas mål och visioner kan uppnås på ett enklare och mer kostnadseffektivt sätt om grundläggande förutsättningar finns. De skapar möjligheter till en effektivare informationshantering, bättre beslutsunderlag för medarbetare, en snabbare och mer rättssäker hantering och en ökad innovation tack vare att spelreglerna för marknaden är tydliga. Att återanvända information på ett effektivt sätt medför även att kostnaderna för onödig hantering minskar. Upphandling och utveckling av nya verksamhetsstöd enligt öppna standarder och överenskomna principer ger en mer hållbar utveckling och större framtida flexibilitet.

Effektiv välfärd kännetecknas av ökad förmåga avseende olika aspekter av styrning och standardisering. Effektiviteten inom och mellan organisationer leder till att skattemedel används mer optimalt och förenklar livet för invånare och medarbetare.

⁵ [European Interoperability Framework \(EIF\)](#)

Det handlar vidare om att återanvända och samverka kring digitala lösningar och automatisera hela eller delar av processer. En utvecklad nationell digital infrastruktur och gemensam och tydligare kravställning från offentliga aktörer skapar bättre förutsättningar för marknaden att leverera behovsdrivna och innovativa lösningar.

Innovativ välfärd kännetecknas av nya lösningar som svarar mot behov och efterfrågan i vardagen och omvärlden. Välfärdens utmaningar ställer krav på radikalt nytänkande när det gäller utformningen av framtidens offentliga tjänster och hur de produceras. Innovation kräver mod, samverkan, erfarenhetsutbyte samt utrymme för att testa och lära. Innovativ utveckling är användardriven och tar hänsyn till aspekter av öppenhet, tillgänglighet och enkelhet.

3.1.2 Målområde 1, Ledning, styrning och organisation

Det första målområdet beskriver ledning, styrning och organisation som leder till att rätt prioriteringar görs, nya kompetenser utvecklas och att invånare och medarbetare involveras i och är medskapande i förändringsarbetet. Det stärker förnyelsekraften och säkerställer att nyttan från insatser hämtas hem. Det möjliggör även juridiska förutsättningar för utveckling med hjälp av framväxande teknologi

3.1.3 Målområde 2, Arkitektur och säkerhet

I det andra målområdet lyfts vikten av gemensamma ramverk för arkitektur och säkerhet som används vid utveckling och förvaltning av digitala välfärdstjänster. Det skapar en gemensam grund och stärker samverkansförmågan när planering, utveckling och förvaltning av gemensamma lösningar hålls samman.

3.1.4 Målområde 3, Informationsförsörjning och digital infrastruktur

Det tredje målområdet är informationsförsörjning och digital infrastruktur. Här beskrivs vikten av att säkerställa att rätt information finns tillgänglig och kan utbytas på ett effektivt sätt.

3.1.5 Målområde 4, Sammanhållen digital service

Det fjärde målområdet beskriver en sammanhållen digital service som baseras på samverkande processer och gemensamma lösningar. Detta innebär att välfärden kan erbjuda tjänster som utgår från användarnas behov och livshändelser.

3.2 Nära vård

Behovet av digitala lösningar som stöd i den nära vården i Sverige är stort, både när det gäller att skapa förutsättningar för individen att stärka sin egen hälsa, vara aktiv medskapare och delaktig i en sammanhållen vård och omsorg. Behoven är också stora för alla aktörer kring individen som ska jobba proaktivt och hälsofrämjande och ha förutsättningar att ge bästa möjliga vård och omsorg.

Centralt i omställning till Nära vård är utgångspunkten i patienten och invånaren. Där möjligheten med digital teknik är central för att åstadkomma den förflyttningen. Patienter och invånarens förväntningar men också mognad i användning av digital teknik i sitt dagliga liv är grundläggande. Där ett önskat nyläge att patienter ska kunna göra så mycket som möjligt själv, där patientens upplevelse av vad som är bättre är viktigt⁶

4. Bakgrund regional nivå

4.1 Regional utvecklingsstrategi

I den Regionala utvecklingsstrategin beskrivs ett önskat läge år 2030 där digitalisering och e-hälsa ökar individens delaktighet och stimulerar kunskapsutbyte. Den regionala digitaliseringsstrategin för Örebro län är en underliggande strategi till den regionala utvecklingsstrategin (RUS) och knyter an till de tre övergripande målen; stark konkurrenskraft, hög och jämlik livskvalitet samt god resurseffektivitet. Den Regionala digitaliseringsstrategin fokuserar på hur digitalisering kan vara en möjliggörare för att uppnå dessa mål. Ledning och styrningen av den Regionala digitaliseringsstrategin sker via Regionkansliets stab för digitalisering men det finns tydliga beroenden och kopplingar till digitaliseringsarbetet som samordnas av Valfärd och folkhälsa.

4.2 Målbild Nära vård

En läns gemensam målbild har tagits fram i ett gemensamt arbete mellan de politiska och tjänstemanna ledningarna för Region Örebro län och kommunerna i Örebro län. Målbild innehåller tre perspektiv - invånare, samverkan och medarbetare, och är en förutsättning för att kunna ta ut en riktning i ett gemensamt omställningsarbete mellan samverkansparterna. Målbilden är uppställd i tre olika perspektiv för att visa den komplexitet som omställningen innebär men också för att det omfattar flera perspektiv för att komma framåt i omställningen till en nära vård. Förhoppningar finns att ny teknik på det medicinska området och digitala lösningar ska kunna medföra nya arbetssätt och kanske på sikt utjämna de ojämlikheter i hälsa och tillgång till välfärdstjänster vi idag ser mellan olika samhällsgrupper.

4.3 LIKA-värdering

För att underlätta digitaliseringen av social omsorg finns skattningsverktyget LIKA Socialtjänst⁷, framtaget av SKR, som kartlägger nuläget och hjälper till att ta fram en handlingsplan inom områdena ledning, infrastruktur, kompetens och användning.

⁶ [Digitala möjligheter som ett stöd i den nära vården, SKR 2022](#)

⁷ <https://socialtjanst.ittempen.se/page/start>

Verktyget skapar en förståelse för verksamhetens nuläge och behov. Resultatet är en handlingsplan för fortsatt utveckling. Genom att använda LIKA Socialtjänst får kommunerna stöd i att:

- genomföra en systematisk genomgång av sakområden som är viktiga för att införa och använda digital teknik
- prioritera vad som behöver åtgärdas först
- ta fram åtgärder utifrån de förslag på åtgärder som verktyget ger
- göra kontinuerliga uppföljningar
- dokumentera

Elva av länets kommuner har under 2022 genomfört skattningen och resultatet visat att det finns stora skillnader i hur långt länets socialtjänster kommit i digitaliseringen. Generellt har de större kommunerna nått längst och de mindre kommunerna har stora utmaningar främst inom områdena kompetens och ledning.

5. Vinster med samverkan

Största delen av förändringsarbetet sker hos respektive huvudman som ständigt måste utveckla och vässa kompetens och välfärdsleverans. Välfärd och folkhälsa är ett stöd i kommunernas utvecklingsarbete genom att skapa förutsättningar för samverkan, vara en mötesplats för erfarenhetsutbyte samt ger möjlighet att skapa nya nätverk och kontakter som kan leda till nya samarbeten och synergier.

Samverkan är viktig i digitalisering av flera anledningar:

Kompetens och resurser: Digitalisering kräver ofta specialiserad kompetens och resurser. Genom samverkan kan organisationer och aktörer dela på dessa resurser och bygga upp kompetenser som inte finns internt.

Minska fragmentering: Digitalisering kan lätt leda till fragmentering av lösningar, vilket gör det svårt för användare att navigera och utnyttja tjänsterna på ett optimalt sätt. Genom samverkan kan aktörer skapa gemensamma plattformar och standarder som underlättar användningen av digitala lösningar.

Helhetssyn: Digitalisering innebär ofta förändringar på flera områden samtidigt, och samverkan mellan olika aktörer gör det lättare att få en helhetssyn på processerna och effekterna av digitaliseringen.

Öka innovationstakten: Genom samverkan kan aktörer öka takten i innovationsarbetet, då flera olika perspektiv och idéer kan tas fram samtidigt och jämföras.

I korthet kan samverkan i digitalisering bidra till bättre effektivitet, kvalitet, användbarhet, och innovation i digitala tjänster och lösningar. En ambition finns i socialförvaltningarna i länet att förflytta oss till höger i samarbetstrappan nedan, att i

ökad utsträckning utveckla gemensamma arbetssätt till nytta för den enskilda kommunen samt att genomföra konkreta samarbeten tillsammans.

6. Inriktningsmål

Nedan beskrivs målområden och prioriterade aktiviteter i den kommunala samverkan inom området digitalisering.

6.1 Målområde 1, Ledning

- Säkerställa det kommunala perspektivet i ledningen.
- På ett strukturerat sätt dela erfarenheter mellan kommuner som sitter med liknande utmaningar.
- Utveckla kompetens och dela erfarenheter inom området nyttorealiseringsarbete.
- Utveckla kunskap och dela erfarenheter inom området artificiell intelligens (AI) och öppna data.
- Utveckla kompetens kring vilka grundläggande förutsättningar som krävs för att bedriva digitaliseringsarbete inom Socialtjänsten.

6.2 Målområde 2, Arkitektur och säkerhet

- Utveckla samverkan inom området informationssäkerhet.

6.3 Målområde 3, Informationsförsörjning och digital infrastruktur

- Verka för att IT-system ska kunna kommunicera med varandra och journalinformation ska vara tillgänglig på ett standardiserat sätt, det är en förutsättning för att kunna skapa gemensamma digitala översikter och sammanhålla planer. Vikten av att säkerställa att rätt information finns tillgänglig och kan utbytas på ett effektivt sätt.

6.4 Målområde 4, Sammanhållen digital service

- Utveckla samverkande processer och gemensamma lösningar utifrån ett innovativt angreppssätt. Detta innebär att välfärden kan erbjuda tjänster som utgår från användarnas behov och livshändelser.

7. Samordning och styrning av handlingsplanen

Nätverket för digitalisering inom Socialtjänsten arbetar på uppdrag av länets Socialchefer och samordnas av Välfärd och folkhälsa. Nätverket utgör också referensgrupp till arbetsutskottet för e-hälsa i samverkan mellan Region Örebro län och länets kommuner. Nätverket är en del av den Regionala samverkan- och stödstrukturen (RSS). RSS stödjer huvudmännen i samverkan kring frågor som rör socialtjänst och hälso- och sjukvård. Det gäller både samverkan mellan kommunerna i länet och samverkan mellan kommunerna i länet och regionen. Nätverket för digitalisering inom Socialtjänsten ska arbeta taktiskt utifrån ovan beskrivna målområden och bryta ned dem till konkreta aktiviteter, det kan exempelvis ske via arbetsgrupper kring specifika frågor, utbildningar eller workshops. Nätverket ska också samverka med övrig samverksamstruktur kring olika aktuella aktiviteter och utvecklingsarbeten. Dialogmöten ska ske kontinuerligt med övriga regionala nätverk inom RSS strukturen. Uppföljning av nätverket ska ske årsvis och rapporteras till Socialchefsgruppen.

Begreppsförklaringar

Artificiell intelligens eller AI är intelligens hos maskiner och programvara som simulerar mänsklig intelligens. Det kan även beskrivas som system som är medvetna om sin omgivning och vidtar åtgärder för att anpassa sig efter den för att lyckas med sin uppgift.

Automation eller automatisering betyder att man låter en maskin eller teknik utföra ett arbete. Automation kommer från grekiskans 'automatos' och betyder på egen hand. Skillnaden på orden automation och automatisering är att automation även inkluderar någon form av styrsystem och behöver således ingen människa för att övervaka systemet.

Digitalisering - med samhällets digitalisering avses i generella termer den förändring av samhället som uppkommer och förväntningar på offentlig service genom de möjligheter som den digitala tekniken ger.⁸

Innovation är nya lösningar som svarar mot behov och efterfrågan i vardagen och omvärlden. Innovation är förmågan att framgångsrikt ta fram och införa nya processer, tjänster och metoder som resulterar i betydande förbättringar av kvalitet, effektivitet eller ändamålsenlighet. Innovationsforskningen skiljer på radikala och inkrementella innovationer. Radikala (eller omstörtande) innovationer skapar fundamentala förändringar i aktiviteter och beteenden inom en organisation eller bransch. Inkrementella innovationer innebär små förändringar och förstärker snarare tidigare kunskap inom en organisation.

Välfärdsteknik Alla typer av tekniker med ett användarperspektiv som syftar till att förbättra kvaliteten på välfärdstjänster genom ökad självständighet, oberoende och värdighet för mottagare av hälso- och sjukvård eller omsorgstjänster⁹

Öppna data är digital information som är fritt tillgänglig utan inskränkningar. Vad som är öppna data regleras i PSI-direktivet och Inspire-direktivet från EU som också införts i svensk lagstiftning. Det innebär att de offentliga data som samlas in och lagras hos myndigheter i elektronisk form också ska tillgängliggöras till företag och privatpersoner så att de kan återanvändas.

⁸ 16 Se överblick i Melin, 2018, Vetenskaplig kunskap och bildning för samhällets framtida digitalisering – ett nationellt centrum.

⁹ SOU 2020:14, s.13